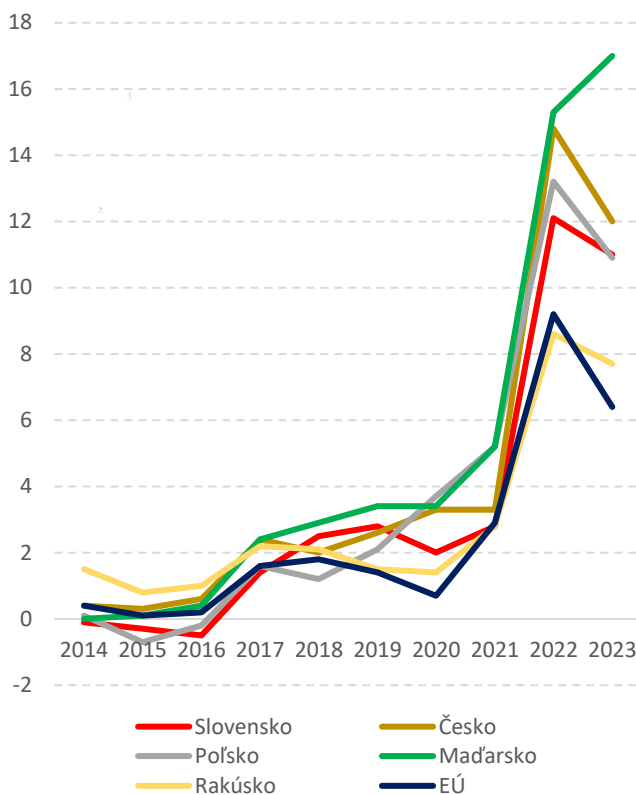

INFLÁCIA VLANI KLESLA V CELEJ EÚ OKREM MAĎARSKA

Inflácia v EÚ začala v roku 2023 po sérii kríz klesať. Na Slovensku dosiahla v priemere za celý rok 11 % a medziročne klesla, ale stále bola s odstupom nad priemerom EÚ (6,4 %). Ďalej stúpila len v Maďarsku na priemerných 17 % (Eurostat).

- Na najnižšiu úroveň z V4, hoci len o desatinu percenta menej ako na Slovensku, klesla vlani HICP inflácia v Poľsku (10,9 %). V Česku dosiahla 12 %. Nižšiu mieru hlási Rakúsko (7,7 %), ktoré sa blíži k priemeru EÚ (6,4 %).
- Inflácia po strmom raste vplyvom post-pandemického oživenia, energetickej krízy a vojny na Ukrajine kulminovala v roku 2022. V Česku a Maďarsku vtedy dosahovala okolo 15 % (Graf 1).
- Najnižšiu priemernú infláciu v EÚ vlani zaznamenalo Belgicko (2,3 %), Dánsko (2,9 %) a Španielsko (3,4 %). Na opačnom konci rebríčka je Maďarsko so 17 %, ktoré ako jediné zaznamenalo vyššiu mieru inflácie v roku 2023 ako v roku 2022. Za ním nasleduje Česko a Slovensko.
- Na Slovensku najviac zdraželi potraviny (17,3 %) a energie (7,4 %), ale pri oboch kategóriách sa medziročne rast spomalil. Služby vlani rástli tempom 10,1 % a priemyselné výrobky 8,8 %, medziročne sa ich rast zrýchľil.
- Ministerstvo financií na rok 2024 odhaduje infláciu na úrovni 3,2 %. K poklesu prispieva pokračovanie zastropovania cien energií. Očakávaný koniec dotovania energií v roku 2025 spôsobí mierny rast inflácie na 3,4 %, v roku 2026 na 3,5 %.

Graf 1: HICP inflácia v EÚ (%)

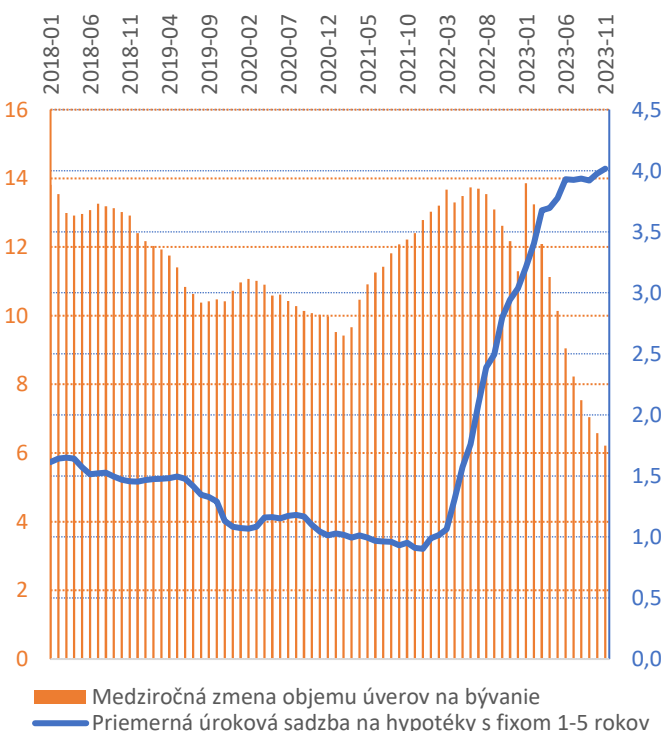
Zdroj: Eurostat

VYSOKÉ ÚROKOVÉ SADZBY VÝRAZNE OBMEDZUJÚ RAST OBJEMU ÚVEROV NA BÝVANIE

Priemerné ročné úrokové sadzby na hypotékach s fixom 1-5 rokov vystrelili z 0,9 % (12-2021) k 4 % (11-2023). Bolo to vplyvom rastu základnej úrokovej sadzby ECB a súvisiacich refinančných sadzieb. Euribor 6m (Euro InterBank Offer Rates), bol v 12-2023 na 3,92 % (ECB). Odrazilo sa to v poklese záujmu o úvery na bývanie.

- V období rokov 2016 až približne do začiatku roka 2022 bol na Slovensku trend pozvoľného znižovania úrokových sadzieb na hypotekárnych úveroch. Následne nastal zvrät, kedy v novembri 2023 kulminovala priemerná sadzba pre najobľúbenejšiu skupinu - hypoúvery s fixom od 1 do 5 rokov, na úrovni 4,02 %.
- Mesačný objem poskytnutých úverov na bývanie rástol v období 01-2018 až 05-2023 medziročne tempom 9,4 – 13,9 %. Následne intenzita rastu značne poklesla, k 11-2023 bola 6,2 %. (Graf 2) K spomaleniu rastu objemu úverov v posledných dvoch rokoch prispelo aj zvýšenie cien nehnuteľností.
- Kľúčovým faktorom ovplyvňujúcim tieto zmeny bola politika ECB, ktorá v poslednom období výrazne zvyšovala základnú úrokovú sadzbu s cieľom tmiť infláciu (09-2019 bola 0 %, posledné zvýšenie na 4,75 % prišlo v 09-2023). Prenieslo sa to do refinančných sadzieb Euribor, ktoré slúžia ako referenčné sadzby, za ktoré si banky medzi sebou požičiavajú peniaze a následne poskytujú úvery. Po obdobiach rastu sa aktuálne očakáva zníženie sadzieb. Bolo avizované na apríl 2024, presúva sa na neskorší termín v lete.

Graf 2: Medziročné zmeny objemu úverov na bývanie a priemerná mesačná úroková sadzba na hypotéky s fixom od 1 do 5 rokov na Slovensku (v %)

SPOKOJNOSŤ SO ŽIVOTOM NA SLOVENSKU JE NA ÚROVNI PRIEMERU EÚ, S VYŠŠÍM VEKOM KLESÁ

Podľa prieskumu EU-SILC spokojnosť obyvateľov EÚ so životom dosiahla v roku 2022 úroveň 7,1 (na škále od 0-10). Na Slovensku bola o desatinu nižšia (7). Z okolitých štátov sú spokojnejší Rakúšania (7,9), Poliaci (7,7) a Česi (7,4). Pod priemerom EÚ sú Maďari (6,9).

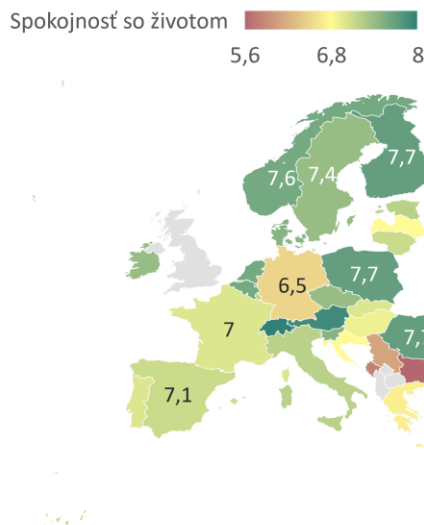
- Najnižšiu spokojnosť so životom v EÚ zaznamenali v Bulharsku (5,6) a pomerne nízka je aj v Nemecku (6,5). Vysoká spokojnosť je v Rakúsku, Švajčiarsku, severských štátoch, Beneluxe ale aj v Poľsku a Rumunsku (Graf 3).
- Od roku 2013 sa čísla na Slovensku výrazne nezmenili. Veľké rozdiely vidieť naprieč vekovými kategóriami. Vo všeobecnosti platí, že spokojnosť so životom klesá s pribúdajúcim vekom. Vo vekovej kategórii 16-24 rokov je spokojnosť na úrovni 7,8. Pri senioroch nad 75 rokov dosahuje úroveň 6,1 (Graf 4).
- Mladšie ženy (16-29 rokov) sú v priemere spokojnejšie ako muži v danej vekovej kategórii. Vyššiu spokojnosť mužov oproti ženám vidieť v kategórii nad 75 rokov.
- Na Slovensku sú obyvatelia miest mierne spokojnejší so životom (o 0,3 bodu) ako vidiečania. To však neplatí pre celú Európu.
- Vzdelanie je dôležitým faktorom ovplyvňujúcim spokojnosť. Na Slovensku je rozdiel v spokojnosti medzi ľuďmi so základným a vysokoškolským vzdelaním 1,6 bodu, čo je najviac z EÚ.

NA VEDU A VÝSKUM SLOVENSKO VYNAKLADÁ MENEJ AKO POLOVICU PRIEMERU EÚ

Kým štáty EÚ v priemere vynakladajú na vedu a výskum viac ako 2 % HDP, na Slovensku je to sotva 1 %. Slovensko je na 21. priečke v EÚ (Eurostat).

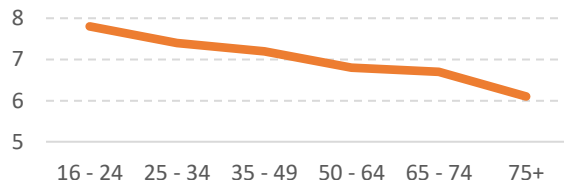
- Najčerstvejšie údaje sú za rok 2022. Výdavky na vedu a výskum v SR dosiahli 0,98 % HDP. Oproti roku 2010 je to nárast o 58 %. Priemer EÚ v roku 2022 bol na úrovni 2,23 % (Graf 5).
- Výdavky na vedu a výskum vo verejnom sektore stagnujú a v roku 2022 predstavovali 0,42 % (priemer EÚ: 0,72 %). Výraznejšie Slovensko zaostáva v súkromných výdavkoch, ktoré sú na úrovni 0,56 % HDP (priemer EÚ: 1,48 %).
- Od Lisabonskej stratégie (rok 2000) sú cieľom pre členské štáty 3 % HDP. V súčasnosti ho plnia len štyri krajiny: Belgicko (3,43 %), Švédsko (3,40 %), Rakúsko (3,20 %) a Nemecko (3,13 %).
- Hlavným indikátorom na medzinárodné porovnanie aktivity v oblasti vedy a výskumu sú výdavky (GERD - gross domestic expenditure on R&D). Ide o všetky bežné a kapitálové výdavky v danom roku. Údaje zbiera Eurostat a Štatistický úrad SR.
- Slovensko zaostáva v oblasti vedy a výskumu dlhodobo. Okrem indikátora GERD na to upozorňujú aj iné ukazovatele (počet zamestnancov v danej oblasti, Európsky inovačný rebríček, Rozpočtové výdavky na výskum a vývoj - GBARD). Kľúčovým strategickým dokumentom Slovenska v danej oblasti je Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií 2030. Jedným z jej cieľov je dosahovať výdavky na vedu a výskum na úrovni 2 % HDP.

Graf 3: Spokojnosť so životom v rámci EÚ

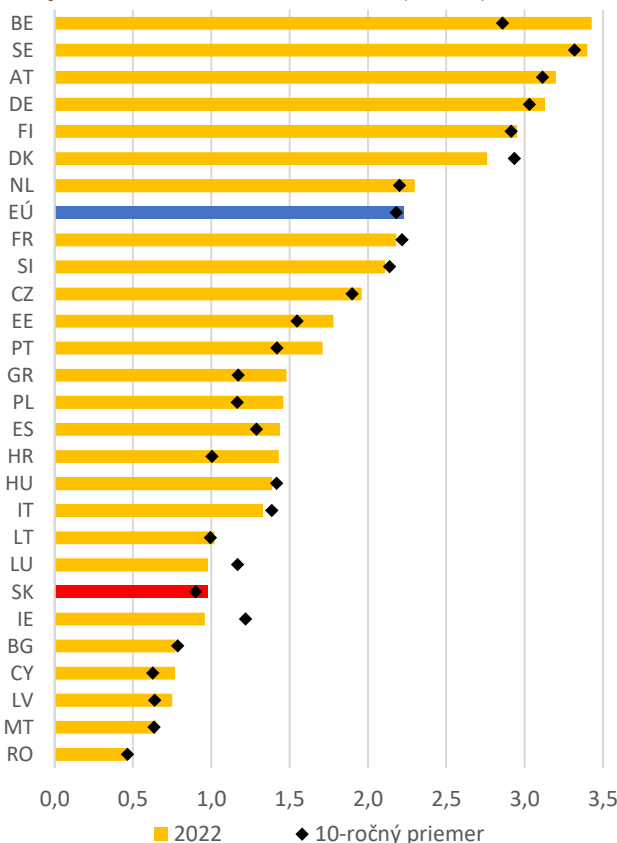
Zdroj: Eurostat

Graf 4: Spokojnosť so životom naprieč vekovými skupinami na Slovensku

Zdroj: Eurostat

Graf 5: Indikátor GERD v štátoch EÚ (% HDP)

Zdroj: Eurostat